

Åsenhuset fra ca. 1710

Restaurering
2002-2007

Spør av byggemåte fra middelalderen

Garden Åsen i Bjerkreim sett fra sør

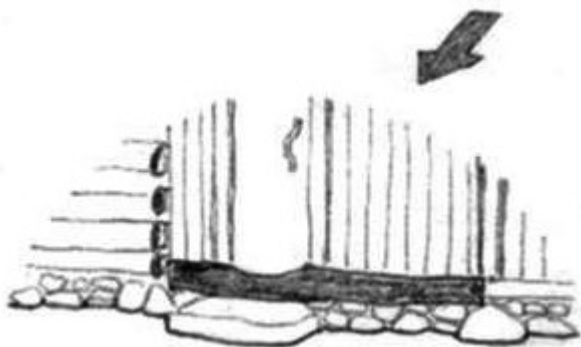
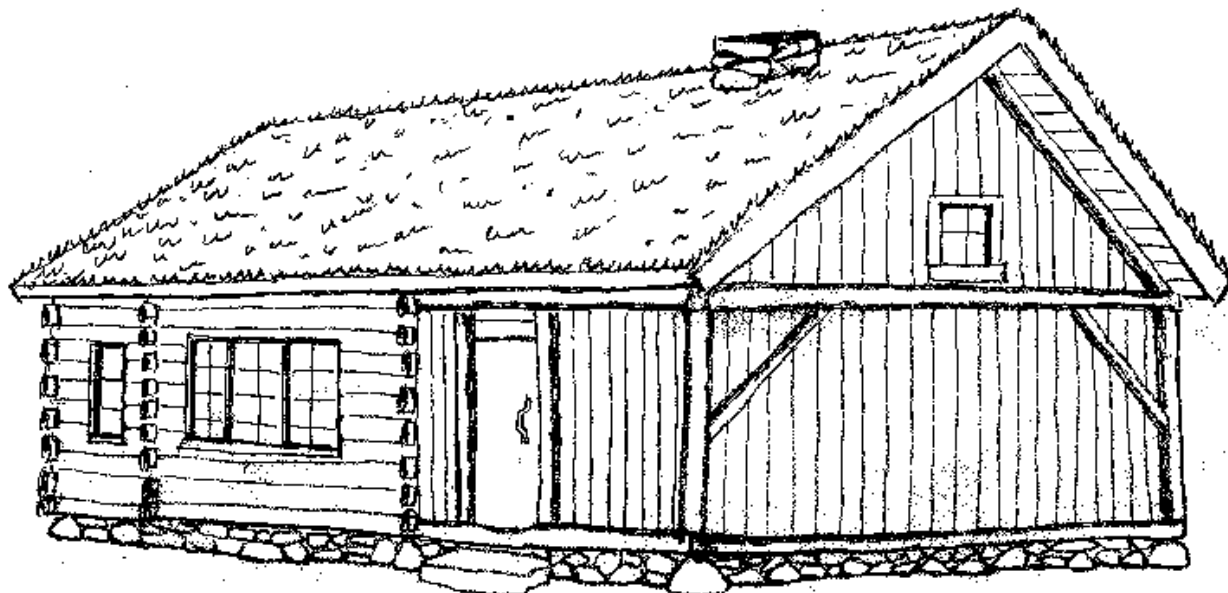

Åsenhuset under restaureringsarbeidet

Slik Åsenhuset stod ferdig i ca 1710

Den første delen av huset ble satt opp av laftet tømmer med ei stove og et kammers i søre enden. På nordsiden av stova ble et tilbygg av reisverk satt opp. I dette rommet (eldhuset), inntil tømmerveggen, ble grua muret opp. I eldhuset ble alle kar og kjørler oppbevart, og maten tilberedt, her var inngangsdøra til huset. Under restaureringen av huset, ble det i 2004 under kammerset funnet en eikestokk, som viste seg å ha vært bunnsvill hvor inngangsdøra stod.

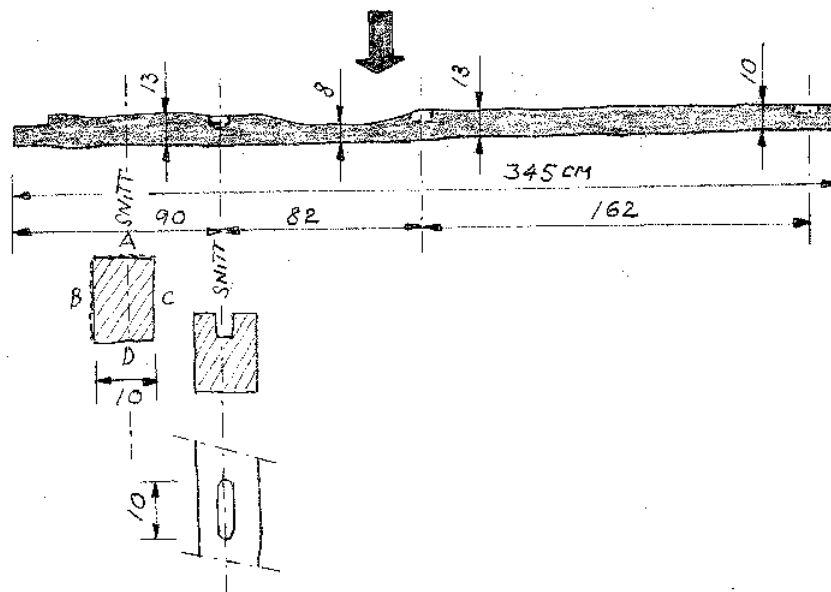
Denne stokken ble oppmålt og lagt tilbake på samme sted som gulvbjelke, slik den var nyttet når den ble funnet.

Kledning på innsiden av reisverket

Stova og kammerset står enda slik huset ble opprinnelig oppført. Tømmerveggen mellom stova og kammerset ble laftet samtidig med ytterveggene. Det viser laftingen omkring døråpningen, åpningen er ikke saget ut etterpå. Eikestokken som er funnet dokumenterer en byggeskikk i distriktet som er kjent, at det stod et eldhus i reisverk inntil tømmerstova hvor inngangsdøra var. Men eikestokken forteller mer – nemlig at eldhuset hadde kledningen på innsiden av reisverket. Dette er ganske ukjent fra denne tiden, men fra middelalderen kjenner en til denne byggemåten.. Nå vet vi at byggemåten ble brukt i Dalane så sent som på begynnelsen av 1700-tallet.

Eikestokken som var bunnsvill under inngangsdøra

Beviset:

Det er ingen tvil om at eikestokkens side A og side B har vendt utover mot det fri. Overgangen mellom side A og B er litt avrundet langs hele stokken. Det vises helt klart at begge disse sidene er blitt slitt av været. Se hvordan en stokk som ligger ute i det fri blir etter lang tid, at den får en gråaktig overflate og blir litt "sprø" på overflaten. Sidene C og D har en helt annen overflate. Sidene A og B er slik sett ganske like, og altså helt forskjellige fra sidene C og D. Sidene C og D ser "nyhoggede" ut, med tydelige spor etter øksehoggene, og har ingen værslitasje i det hele tatt, hverken langs sidene eller i overgangen mellom sidene A/C, C/D eller D/B. Så er neste spørsmål, hva har vendt opp og hva har vendt nedover av stokkens 4 sider? Stokkens side A har en meget stor og synlig slitasje et stykke innpå stokken, mens ingen av de andre sidene har en slik slitasje – disse andre sidene er så godt som ganske rettlinjede, helt fra stokkens ene ende til stokkens andre ende. Stokken har en tykkelse på 13 cm mellom side A og D i den ene enden, og tykkelse 10 cm mellom side A og D i andre ende. Tykkelsen mellom side B og C er omtrent den samme, ca 10 cm i hele stokkens lengde. Denne slitasjen på side A vises i en lengde av ca 60 cm, er nærmest "hulformet" og jevnt fallende mot midten hvor slitasjedypet er 4-5 cm. På samme side (A) hvor slitasjen er, finnes tre innfellingene i stokken, en på hver side av slitasjefeltet og en i andre av stokkens ende. Mål: 90 cm fra stokkens ende til første innfelling, 82 cm til neste og 162 cm til siste innfelling. Disse tre innfellingene er plassert midt på stokken, og er omtrent like i størrelse og form. De er boret ut med 2,5 cm bor i 4 cm dybde, og har en sporelengde på 10 cm. På side C er det boret inn en hel rekke med hull langs stokken, 19 i alt, alle boret med 1,8 cm bor. Men det finnes ingen slike hull på side C, i det feltet hvor slitasjen på side A er, altså mellom første og andre innfelling. Disse hull på side C er plassert mer eller mindre vilkårlig etter stokken, ikke på bein linje og heller ikke med samme avstand. Min konklusjon er at slitasjen på side A, mellom første og andre innfelling, skyldes en døråpning med stokken som dørterskel. Dette underbygges også ved at det i dette feltet (døråpningen) ikke finnes noen hull på langs side C. Med andre ord, side A har vendt oppover, med side B utover og side C innover. På side C har trenagler festet kledningen. Det finnes ingen hull på side B. Kan det være tvil? Eikestokken må ha vært en bunnsvill med en døråpning over, og kledningen var festet på innsiden.